

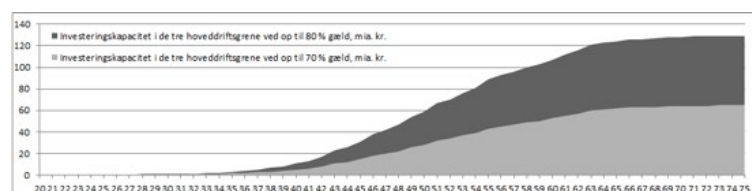
Stor investeringskapacitet for de bedste danske landmænd

Hvis de kan og vil optage lån.

Den bedste tredjedel af de danske heltidslandmænd har en stor kapacitet i forhold til de investeringer der skal danne grundlaget for fremtidens produktion og ejerskifter i forbindelse med generationsskifter og ikke mindst overdragelse af nødlidende ejendomme til nye kræfter.

Der er en samlet investeringskapacitet blandt de bedste bedrifter i de tre hoveddriftsgrene, mælkeproduktion, svineproduktion og planteproduktion på ca. 53 mia. kr. over en femårig periode. Dette skøn er baseret på at de bedste landmænd under 60 år ønsker at investere og at de kan og vil belåne deres ejendomme med op til 70 %.

Kapaciteten er naturligvis en flygtig størrelse og er meget følsom overfor forudsætningerne, er det f.eks. kun de bedste landmænd under 50 år der ønsker at investere på baggrund af lån op til 70 % er investeringskapaciteten på ca. 28 mia. kr. mens der hvis de bedste landmænd under 60 år kan og vil belåne op til 80 % er en investeringskapacitet på hele 107 mia. kr. over en femårig periode. Figur 1 viser den samlede investeringskapacitet i de tre hoveddriftsgrene ved to forskellige niveauer af belåning, akkumuleret i forhold til driftslederens alder.

Figur 1: Investeringskapacitet for de bedste bedrifter i de tre hoveddriftsgrene, akkumuleret i forhold til alder

Landmandsbarometret fra december 2012 viser stigende investeringsforventninger, der er således både stor vilje og stor evne til at gennemføre investeringer blandt den del af de danske landmænd der befinder sig i gruppen af de økonomisk set mest robuste bedrifter.

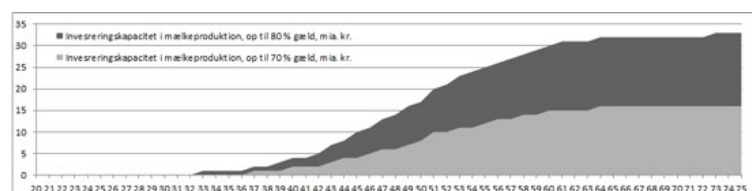
Der er også god brug for disse investeringer i forhold til at høste de store potentialer der er i landbruget i fremtiden og i forhold til overdragelse af de mange bedrifter der på grund af den finansielle krise ikke er levedygtige i deres nuværende form, endeligt er der også en række landmænd der står over for tilbagetrækning og derfor ønsker at overdrage deres bedrifter til nye kræfter. En forudsætning for at de store potentialer i dansk landbrug kan materialisere sig er at de bedrifter der har vilje og evnen også har adgangen til kredit. Investeringsviljen og finansieringssevnen er to størrelser, der er tæt forbundne i et gensidigt afhængighedsforhold.

Investeringskapaciteten i dansk landbrug

Investeringskapaciteten for de økonomisk set mest robuste danske landmænd er belyst ved at se på likviditetsoverskuddet blandt disse landbrug og disse landbrugs kapacitet i forhold til optagelse af lån under forskellige grader af belåning.

Hvis aktiver og gæld forøges, til gældsprocenten når henholdsvis 70 % eller 80 % og lægges sammen med likviditetsoverskuddet over i en periode på fem år (likviditetsoverskuddet i 2011 x 5) får man et indtryk af den bedste tredjedel af bedrifternes mulighed for investeringer over en femårig periode, hvis de kan og vil optage lån til gennemførelse af investeringerne.

En af de faktorer der kan påvirke viljen til at foretage investeringer er alder. Ældre landmand der måske overvejer tilbagetrækning fra erhvervet kan være mere tilbageholdne med hensyn til investeringer end yngre kræfter, omvendt viser forskningsresultatet at landmænd med en vis erfaring har lavere indkøringstab mv. i forbindelse med store investeringer. Ældre landmænd kan også være motiverede for investeringer i tilfælde hvor der planlægges generationsskifter inden for familien og ældre landmand kan være i en finansiell position hvor de på trods af ønske om hel eller delvis tilbagetrækning fra erhvervet, kan finde mere passive investeringer attraktive, f.eks. køb af landbrugsjord med henblik på bortforpagtning eller pasning gennem maskinsamarbejder og lignende.

Figur 2: Investeringskapacitet hos gruppe af de mest robuste mælkeproducenter, akkumuleret i forhold til alder

Selv om alder således ikke er nogen hindring for investeringer i landbruget er det formenligt en modererende faktor for mange. Figur 2 viser den akkumulerede investeringskapacitet for de bedste mælkeproducenter i forhold til alder.

Inden for gruppen af de økonomisk set mest robuste mælkeproducenter er der en investeringskapacitet, ved belåning op til 70 %, på ca. 8 mia. kr. for bedrifter med driftsledere under 50 år. Ved en belåningsgrænse på op til 80 % er investeringskapaciteten på ca. 30 mia. kr. for bedrifter med driftsledere under 60 år.

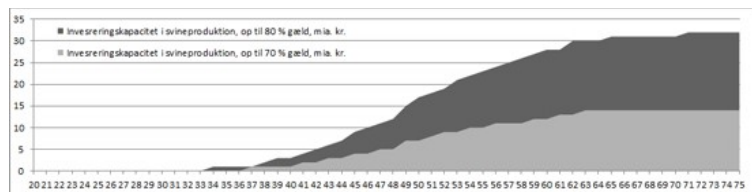
Investeringskapaciteten i svine sektoren (Figur 3) er lidt lavere end den er i mælkekvægssektoren, omvendt er investeringsbehovet og viljen måske større, idet der har været en større opbremsning i investeringerne blandt svineproducenterne end hos mælkeproducenterne siden krisen, og idet at mælkeproducenterne for norges vedkommende afventer afviklingen af mælkekvotesystemet i 2015.

Blandt de mest robuste svineproducenter er der en investeringskapacitet, ved belåning op til 70 %, på ca. 7,5 mia. kr. for bedrifter med driftsledere under 50 år. Ved en belåningsgrænse på op til 80 % er investeringskapaciteten på ca. 27,5 mia. kr. for bedrifter med driftsledere under 60 år.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

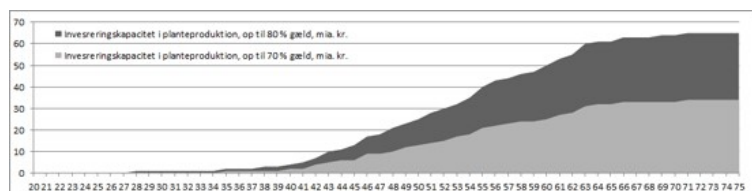

Figur 3: Investeringskapacitet hos gruppe af de mest robuste svineproducenter, akkumuleret i forhold til alder

Gruppen af de mest robuste planteproducenter har en meget stor investeringskapacitet (Figur 4). Forklaringen på dette skal hovedsageligt findes i den relativt lave gældsprocent der er for denne gruppe bedrifter i udgangspunktet og det faktum at de høje afgrødepriser og lave rente på realkredit medføre store likviditetsoverskud.

For planteproducenter der er under 50 år og befinder sig i den bedste gruppe, er den samlede investeringskapacitet på mere end 12,5 mia. kr. hvis de har viljen og evnen til at belåne deres aktiver op til 70 %. For planteproducenter i den bedste gruppe der er under 60 år og har viljen og evnen til at belåne bedriften med op til 80 % er den samlede investeringskapacitet helt oppe på ca. 49,5 mia. kr., hvilket svare til en årlig investeringskapacitet på niveau med de samlede årlige investeringer for alle heltidslandbrug i Danmark siden finanskrisens udbrud.

Det er ikke nødvendigvis sådan, at det tilrådelige gælds niveau i alle driftsgrene er lige højt. Aktivernes varighed i planteproduktionen er f.eks. længere, hvorfor egenkapitalen er mere følsom over for udsving i renten end det er tilfældet i den animalske produktion. Dette betyder, at der er en økonomisk rationel forklaring på, at gældsprocenten i planteproduktionen i gennemsnit er lavere end den er i den animalske produktion. Dette betyder også at man bør vurdere den angivne investeringskapacitet for planteproducenter lidt mere kritisk end for den animalske produktion. Omvendt er der ikke noget til hindre for at investeringskapaciteten hos de bedste planteavlere bliver brugt på animalsk produktionskapacitet, hvilket i så fald vil reducere aktivernes gennemsnitlige varighed for denne type bedrifter.

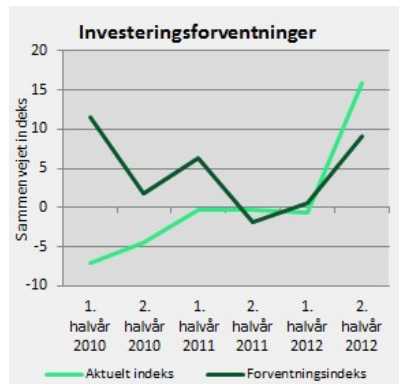
Figur 4: Investeringskapacitet hos gruppe af de mest robuste planteproducenter, akkumuleret i forhold til alder

Investeringsviljen i dansk landbrug

Investeringsviljen blandt danske landmænd er, jf. Landmandsbarometret fra december 2012, stigende (Figur 5). Dette gælder alle driftsgrene med undtagelse af mælkekvæg, der (ud over indtjeningsmæssige og finansielle udfordringer) kan være under indflydelse af det nærtforestående ophør af mælkekvotesystemet i 2015.

De finansielle udfordringer, som det samlede erhverv står overfor, medfører en række afledte effekter i forhold til den enkelte beslutningstagers investeringsadfærd. Det store antal nødlidende ejendomme betyder at de landmænd, der kan investere, har en række alternative investeringsmuligheder, der ikke var til stede i årene op til krisen.

Anvendelse af den enkelte landmands finansielle investeringskapacitet på overtagelse af allerede eksisterende produktionskapacitet vil være et attraktivt alternativ til investering i ny kapacitet i form af investeringer i driftsbygninger, inventar og maskiner. Den gradvise overdragelse af eksisterende aktiver fra nødlidende landbrug til landmænd med robust økonomi er formentlig en ufravigelig tendens. Denne tendens vil være i alle involverede parters interesse, såfremt aktiverne overdrages til attraktive priser.

Figur 5: Landmandsbarometer dec. 2012

Genvinding af investeringsvilje blandt den mere økonomisk robuste del af dansk landbrug, som der antydes i Landmandsbarometret, er et væsentligt skridt på vejen ud af krisen. Dette vil på sigt også løse op for mulighederne for finansiering i en bredere del af erhvervet. Landmandsbarometret viser dog også stadig, at ca. en tredjedel af landbrugsvirksomhederne med over 1 mio. kr. i omsætning angiver finansielle begrænsninger som en årsag til, at det aktuelle produktionsniveau ikke udvides.

Investeringsviljen og finansieringsevnen er to størrelser, der er tæt forbundne i et gensidigt afhængighedsforhold. Dette gælder i særlig høj grad for dansk landbrug.